

فهرست موضوعی عدالت در تفاسیر

در این بخش فهرستی از موضوعات «عدالت در تفاسیر مهم جهان اسلام»، به همراه آیات مورد نظر آمده است. منبع اصلی این بخش، کتاب سه جلدی «فهرست موضوعی تفاسیر» (مرکز فرهنگ و معارف قرآن) بوده است. مشخصات تفاسیر موضوع نگاری شده در این قسمت، به شرح زیر است:

- پرتوی از قرآن، سید محمود طالقانی، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۰ ش، ۶ جلد.
- التحریر و التنویر، محمد الطاهر بن عاشور، تونس: الدار التونسیه، ۱۹۸۴ م، ۳۰ جلد.
- جامع البیان عن تأویل آی القرآن، ابو جعفر محمد بن جریر طبری، بیروت: دار الفکر، ۱۴۰۸ هـ، ۳۰ جلد.
- الکاشف (التفسیر الکاشف)، محمد جواد مغنیه، بیروت: دار العلم للملایین، ۱۹۸۱ م، ۷ جلد.
- التفسیر الکبیر (مفاتیح الغیب)، محمد بن عمر فخر الدین رازی، مصر: مطبعة البهية المصرية، بی تا، ۳۲ جلد.
- کشف الاسرار و عدة الابرار، ابو الفضل رشید الدین میبیدی، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۱ ش، ۱۰ جلد.
- مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ابو علی الفضل بن الحسن طبرسی، تهران: انتشارات ناصر خسرو، ۱۳۷۲ ش، ۱۰ جلد.
- المراغی (تفسیر المراغی)، احمد مصطفی مراغی، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۹۸۵ م، ۳۰ جلد.
- ملاصدرا (تفسیر القرآن الکریم)، محمد بن ابراهیم صدر الدین شیرازی، قم: انتشارات بیدار، ۱۴۱۱ هـ، ۷ جلد.
- المنار (تفسیر القرآن الحکیم)، محمد رشید رضا، بیروت: دار المعرفه، بی تا، ۱۲ جلد.
- المنیر (التفسیر المنیر)، وهبة الزحیلی، بیروت: دار الفکر المعاصر، ۱۴۱۱ هـ، ۳۲ جلد.
- المیزان فی تفسیر القرآن، سید محمد حسین طباطبائی، قم: انتشارات جامعه مدرسین، بی تا، ۲۰ جلد.
- نمونه، ناصر مکارم شیرازی و جمعی از نویسندگان، تهران: دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۶۲ ش، ۲۷ جلد.

آثار عدالت

«... و قل ءامنتم بما انزل الله من کتاب و امرت لاعدل بینکم...» (شوری / ۱۵).

جامع البیان، جلد ۲۵، صفحه ۱۸

«... و اوفوا الکیل و المیزان بالقسط لانکلف نفساً الا وسعها و اذا قلتُم فاعدلوا ولو کان ذا قریبی...» (انعام / ۱۵۲).

المنیر، جلد ۸، صفحه ۱۰۰

نقش افراد عادل در جامعه

المیزان، جلد ۶، صفحه ۲۰۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

«یوم یجمع الله الرسل فیقول ماذا اجبتم...» (مائده / ۱۰۹)

نقش عدالت در رشد جمعیت

«ویمددکم باموالم و بنین و یجعل لکم جنات و یجعل لکم انهاراً» (نوح / ۱۲).

مراغی، جلد ۲۹، صفحه ۸۳

ارزش عدالت

«ان الله یأمر بالعدل و الاحسان و ایتاء ذی القربی و ینهی عن الفحشاء و المنکر و البغی یعظکم لعلکم تذكرون» (نحل / ۹۰)

التحریر، جلد ۱۴، صفحه ۲۵۴

نمونه، جلد ۱۱، صفحه ۳۷۱

اقسام عدالت

«ولن تستطیعوا ان تعدلوا بین النساء ولو حرصتم ولا تمیلوا کل المیل فتذروها کالمعلقة و ان تصلحوا و اتقوا فان الله کان غفوراً رحیماً» (نساء / ۱۲۹).

کشف الاسرار، جلد ۲، صفحه ۷۱۷

«ان الله يأمر بالعدل والاحسان و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى يعظكم لعلكم تذكرون»
(نحل / ٩٠).

المنير، جلد ١٤، صفحه ٢٢٤
الميزان، جلد ١٢، صفحه ٣٣٠

امر به عدالت

ويژگی امر به عدالت

«و ضرب الله مثلاً رجلين احدهما ابكم لا يقدر على شىء و هو كل على مولاه اينما يوجهه لايات بخير هل يستوى هو و من يأمر بالعدل و هو على صراط مستقيم» (نحل / ٧٦).

التحرير، جلد ١٤، صفحه ٢٢٨
كبير فخر، جلد ٢٠، صفحه ٨٦
الميزان، جلد ١٢، صفحه ٣٠١
نمونه، جلد ١١، صفحه ٣٣٢

اهميت عدالت

«ان الله يأمر بالعدل والاحسان و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى يعظكم لعلكم تذكرون»
(نحل / ٩٠)

كبير فخر، جلد ٢٠، صفحه ١٠٢

«اكان للناس عجباً أن اوحينا الى رجل منهم أن انذر الناس و بشر الذين ءامنوا ان لهم قدم صدق عند ربهم قال الكافرون ان هذا لساحر مبين» (يونس / ٢).

المنار، جلد ١١، صفحه ٢٦٩

«يا ايها الذين ءامنوا كونوا قوامين لله شهداء بالقسط و لا يجرمنكم شنآن قوم على ان لا تعدلوا اعدلوا هو اقرب للتقوى و اتقوا الله ان الله خير بما تعملون» (مائده / ٨).

نمونه، جلد ٤، صفحه ٣٠١

«و ضرب الله مثلاً رجلين احدهما ابكم لا يقدر على شىء و هو كل على مولاه اينما يوجهه لايات بخير هل يستوى هو و من يأمر بالعدل و هو على صراط مستقيم» (نحل / ٧٦).

نمونه، جلد ١١، صفحه ٣٣٢

ان الله يأمر بالعدل و الاحسان و ايتاء ذى القربى... (نحل / ٩٠)

نمونه، جلد ١١، صفحه ٣٦٦

و ان فاتكم شىء من ازواجكم الى الكفار فعاقبتهم... (ممتحنه / ١١)

نمونه، جلد ٢٤، صفحه ٤٣

برپايى عدالت

اهميت برپايى عدالت

«يا ايها الذين ءامنوا كونوا قوامين بالقسط شهداء لله ولو على انفسكم او الوالدين و الاقربين ان يكن غنياً او فقيراً فالله اولى بهما فلا تتبعوا الهوى أن تعدلوا...» (نساء / ١٣٥).

المنار، جلد ٥، صفحه ٤٥٥

المنير، جلد ٥، صفحه ٣١٤

پاداش عدالت

«و ان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فاصلحوا بينهما فان بغت احدهما على الاخرى فقاتلوا التي تبغى حتى تفي الى امر الله فان فاتت فاصلحوا بينهما بالعدل و اقسطوا ان الله يحب المقسطين» (حجرات / ٩).

المنير، جلد ٢٦، صفحه ٢٣٨

تحصيل عدالت

موجبات تحصيل عدالت
«يا بني اسرائيل اذكروا نعمتي التي انعمت عليكم و اوفوا بعهدى اوف بعهدكم و اياى فارهبون» (بقره / ۴۰).
ملاصدرا، جلد ۳، صفحه ۱۷۶

تفاوت عدالت با احسان

«قل امر ربي بالقسط واقموا وجوهكم عندكم مسجد...» (اعراف / ۲۹).
كشف الاسرار، جلد ۳، صفحه ۶۰۷
«ان الله يامر بالعدل والاحسان و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر و البغى يعظكم لعلكم تذكرون»
(نحل / ۹۰).

التحرير، جلد ۱۴، صفحه ۲۵۴

كبير فخر، جلد ۲۰، صفحه ۱۰۱

كشف الاسرار، جلد ۵، صفحه ۴۳۹

مجمع البيان، جلد ۶، صفحه ۵۸۶

المنير، جلد ۱۴، صفحه ۲۱۲

نمونه، جلد ۱۱، صفحه ۳۶۸

«هل جزاء الاحسان الا الاحسان» (رحمن / ۶۰).

نمونه، جلد ۲۳، صفحه ۱۷۰

تفاوت عدالت با قسط

«شهد الله انه لا اله الا هو و الملائكة و اولوا العلم قائماً بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم» (آل عمران / ۱۸).
پرتو، جلد ۳، صفحه ۵۱
«قل امر ربي بالقسط واقموا وجوهكم عندكم مسجد...» (اعراف / ۲۹).
نمونه، جلد ۶، صفحه ۱۴۳

تفاوت ها و عدالت

فلسفه تفاوت انسان با عدالت خدا

«... للرجال نصيب مما اكتسبوا و للنساء نصيب مما اكتسبن...» (نساء / ۳۲).

نمونه، جلد ۳، صفحه ۳۶۵

«و هو الذى جعلكم خلائف فى الارض و رفع بعضكم فوق بعض درجات ليلوكم فيما اتاكم ان ربيك سريع العقاب و انه لغفور رحيم» (انعام / ۱۶۵).
نمونه، جلد ۶، صفحه ۶۹

حقيقت عدالت

«يا ايها الذين آمنوا كونوا قوامين بالقسط شهداء لله و لو على انفسكم او الوالدين و الاقربين ان يكن غنياً او فقيراً فالله اولى بهما فلا تتبعوا الهوى ان تعدلوا...» (نساء / ۱۳۵)

كاشف، جلد ۲، صفحه ۴۶۰

«ان الله يامر بالعدل والاحسان و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر و البغى يعظكم لعلكم تذكرون»
(نحل / ۹۰)

كشف الاسرار، جلد ۵، صفحه ۴۵۱

رابطه حسن با عدالت

«ان الله يامر بالعدل والاحسان و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر و البغى يعظكم لعلكم تذكرون»
(نحل / ۹۰)

الميزان، جلد ۱۲، صفحه ۳۳۱

رابطه عدالت با تقوا

«يا ايها الذين ءامنوا كونوا قوامين لله شهداء بالقسط ولا يجرمنكم شنآن قوم على ان لا تعدلوا اعدلوا هو اقرب للتقوى واتقوا الله ان الله خبير بما تعملون» (مائده / ۸).
جامع البيان، جلد ۶، صفحه ۱۴۲

عدالت اجتماعی

اهمیت عدالت اجتماعی

«ان الله يا أمرکم ان تؤدوا الامانات الى اهلها و اذا حکمتم بين الناس ان تحکموا بالعدل...» (نساء / ۵۸).
المنیر، جلد ۵، صفحه ۱۲۴
«يا ايها الذين ءامنوا اوفوا بالعقود...» (مائده / ۱).
الميزان، جلد ۵، صفحه ۱۶۰
«ان الله يا أمر بالعدل والاحسان و ايتاء ذی القربى و ينهى عن الفحشاء والمنکر و البغى يعظکم لعلکم تذكرون» (نحل / ۹۰).
نمونه، جلد ۱۱، صفحه ۳۶۶

عدالت خدا در آفرینش

«شهد الله انه لا اله الا هو و الملائکه و اولوا العلم قائماً بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم» (آل عمران / ۱۸).
التحرير، جلد ۳، صفحه ۱۸۷
الميزان، جلد ۳، صفحه ۱۱۴
نمونه، جلد ۲، صفحه ۳۴۷
«و خلق الله السماوات و الارض بالحق و لتجزى كل نفس بما کسبت و هم لا يظلمون» (جاثیه / ۲۲).
التحرير، جلد ۲۵، صفحه ۳۵۶
«و السماء رفعها و وضع الميزان» (رحمن / ۷).

مراغی، جلد ۲۷، صفحه ۱۰۷

«الله الذى خلق سبع سماوات و من الارض مثلهن يتنزل الامر بينهن لتعلموا ان الله على كل شى قدير و ان الله قد احاط بكل شى علماً» (طلاق / ۱۲).

مراغی، جلد ۲۸، صفحه ۱۵۲

«يا ايها الذين ءامنوا كونوا قوامين لله شهداء بالقسط...» (مائده / ۸).
نمونه، جلد ۴، صفحه ۳۰۲

عدالت در اصلاح ذات البين

«و ان طائفتان من المؤمنین اقتتلوا فاصلحوا بينهما فان بغت احدئهما على الاخرى فقاتلوا التى تبغى حتى تفى الى امر الله فان فات فاصلحوا بينهما بالعدل و اقسطوا ان الله يحب المقسطين» (حجرات / ۹).

التحرير، جلد ۲۶، صفحه ۲۴۲

المنیر، جلد ۲۶، صفحه ۲۴۰

نمونه، جلد ۲۲، صفحه ۱۶۸

«انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بين اخويکم و اتقوا الله لعلکم ترحمون» (حجرات / ۱۰).

كبير فخر، جلد ۲۸، صفحه ۱۲۸

عدالت در پاداش

«ذلك بما قدمت ايديکم و ان الله ليس بظلام للعبيد» (انفال / ۵۱).

التحرير، جلد ۱۰، صفحه ۴۲

«من عمل صالحاً فلنفسه و من اساء فعليها و ما ربك بظلام للعبيد» (فصلت / ۴۶).

نمونه، جلد ۲۰، صفحه ۳۰۸

عدالت در حکومت

اهمیت عدالت در حکومت

«ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها و اذا حكمتم بين الناس ان تحكموا بالعدل...» (نساء / ۵۸).

کبیر فخر، جلد ۱۰، صفحه ۱۴۱

نمونه، جلد ۳، صفحه ۴۳۱

شرایط اجرای عدالت در حکومت

«ولم یکن له کفواً أحد» (اخلاص / ۴).

نمونه، جلد ۲۷، صفحه ۴۴۹

عدالت در خلقت آسمان

«و خلق الله السماوات والارض بالحق ولتجزی کل نفس بما کسبت و هم لا یظلمون» (جاثیه / ۲۲).

التحریر، جلد ۲۵، صفحه ۳۵۶

عدالت در عذاب

رابطه عدل خدا با جاودانگی عذاب

«الله ولی الذین امنوا یخرجهم من الظلمات الى النور والذین کفروا اولیاءهم الطاغوت یخرجونهم من النور الى الظلمات اولئک اصحاب النار هم فیها خالدون» (بقره / ۲۵۷).

کاشف، جلد ۱، صفحه ۴۰۰

«خالدين فیها مادامت السماوات والارض الا ماشاء ربک ان ربک فعال لما یرید» (هود / ۱۰۷).

کبیر فخر، جلد ۱۸، صفحه ۶۳

نمونه، جلد ۹، صفحه ۲۴۰

رابطه عدل خدا با عذاب

«ذلک بما قدمت یدیکم و ان الله لیس بظلام للعبید» (انفال / ۵۱).

التحریر، جلد ۱۰، صفحه ۴۲

«ان الذین کفروا بآیاتنا سوف نصلیهم نارا کما نضجت جلودهم بدلناهم جلوداً غیرها لیدوقوا العذاب ان الله کان عزیزاً حکیماً» (نساء / ۵۶).

کاشف، جلد ۲، صفحه ۳۵۳

«لیجزی الذین آمنوا و عملوا الصالحات من فضله انه لا یحب الکافرین» (روم / ۴۵).

المنیر، جلد ۲۱، صفحه ۱۰۲

«من عمل صالحاً فلنفسه و من اساء فعلیها و ما ربک بظلام للعبید» (فصلت / ۴۶).

نمونه، جلد ۲۰، صفحه ۳۰۸

عدالت در قصاص

رعایت عدالت در قصاص

«ولا تقتلوا النفس التي حرم الله الا بالحق و من قتل مظلوماً فقد جعلنا لولیه سلطاناً فلا یسرف فی القتل انه کان منصوراً» (اسراء / ۳۳).

نمونه، جلد ۱۲، صفحه ۱۰۷

عدالت در گفتار

«... و اوفوا الکیل والمیزان بالقسط لانکلف نفساً الا وسعها و اذا قلتم فاعدلوا ولو کان ذا قربی...» (انعام / ۱۵۲).

کبیر فخر، جلد ۱۳، صفحه ۲۳۵

عدالت در محبت

عدالت در محبت به فرزندان
«اذ قالوا ليوסף و اخوه احب الى ايننا منا و نحن عصبه ان ابانا لفي ضلال مبين» (يوسف / ۸).
نمونه ، جلد ۹ ، صفحه ۳۲۷

عدالت در وصيت

«كتب عليكم اذا حضر احدكم الموت ان ترك خيراً الوصية لوالدين والاقربين بالمعروف حقاً على المتقين» (بقره / ۱۸۰).
التحرير ، جلد ۲ ، صفحه ۱۴۸
نمونه ، جلد ۱ ، صفحه ۶۱۹

عدالت كاتب بدهي

«يا ايها الذين آمنوا اذا تدايتم بدين الى اجل مسمى فاكتبوه وليكتب بينكم كاتب بالعدل...» (بقره / ۲۸۲).
المنار ، جلد ۳ ، صفحه ۱۲۰
المنير ، جلد ۳ ، صفحه ۱۲۲

محدوده عدالت

«... و اوفوا الكيل والميزان بالقسط لا تكلف نفساً الا وسعها و اذا قلتم فاعدلوا ولو كان ذا قربى...» (انعام / ۱۵۲).
التحرير ، جلد ۸ / ۱ ، صفحه ۱۶۶

مصاديق عدل

«ان الله يامر بالعدل والاحسان و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى يعظكم لعلكم تذكرون» (نحل / ۹۰).
التحرير ، جلد ۱۴ ، صفحه ۲۵۴
كبيرفخر ، جلد ۲۰ ، صفحه ۱۰۰
مجمع البيان ، جلد ۶ ، صفحه ۵۸۶
المنير ، جلد ۱۴ ، صفحه ۲۱۷
نمونه ، جلد ۱۱ ، صفحه ۳۶۸

مفهوم عدالت

«واتقوا يوماً لا تجزى نفس عن نفس شيئاً ولا يقبل منها شفاعه ولا يؤخذ منها عدل ولا هم ينصرون» (بقره / ۴۸).
تيان ، جلد ۱ ، صفحه ۲۱۵
«ان الله يامركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها و اذا حكمتم بين الناس ان تحكموا بالعدل...» (نساء / ۵۸).
التحرير ، جلد ۵ ، صفحه ۹۴
«ان الله يامر بالعدل والاحسان و ايتاء ذى القربى و ينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى يعظكم لعلكم تذكرون» (نحل / ۹۰).
كبيرفخر ، جلد ۲۰ ، صفحه ۱۰۱
الميزان ، جلد ۱۲ ، صفحه ۳۳۰
المنير ، جلد ۱۴ ، صفحه ۲۱۲
«و ضرب الله مثلاً رجلين احدهما ابكم لا يقدر على شئ و هو كل على مولاه اينما يوجهه لايات بخير هل يستوى هو و من يامر بالعدل و هو على صراط مستقيم» (نحل / ۷۶).
الميزان ، جلد ۱۲ ، صفحه ۳۰۱

ملكه عدالت

مراد از ملكه عدالت

«يوم يجمع الله الرسل فيقول ماذا اجبتم قالوا لا علم لنا انك انت علام الغيوب» (مائده / ۱۰۹).
الميزان ، جلد ۶ ، صفحه ۲۰۴

